

odpustenie

OSHO

*sila
spočíva
v hneve*

NOVÝ SPÔSOB ŽITIA

OSHO

odpustenie

sila spočíva v hneve

FORGIVENESS: THE STRENGTH LIES IN ANGER

Copyright © 2022 OSHO International Foundation, www.osho.com/copyrights

All rights reserved.

Slovak edition © 2023 by Eastone Group, a.s.

OSHO® je registrovanou značkou Osho International Foundation,
www.osho.com/trademarks.

Materiál v tejto knihe je výberom z viacerých Oshových prednášok pred živým publikom. Originálne audionahrávky a kompletný textový archív je prístupný online v OSHO Library, www.osho.com.

Z anglického originálu *Osho – Forgiveness: The Strength Lies in Anger* vydaného vydavateľstvom St. Martin's Essentials preložila Monika Kaliská.

V roku 2023 vydalo vydavateľstvo Eastone Books, Bratislava.

www.eastonebooks.com

Translation © 2023 Ing. Monika Kaliská

Redačné úpravy: Mgr. Alica Činčárová

Layout: Studio Eastone

Tlač: Finidr, s.r.o.

Všetky práva vyhradené.

Okrem použitia ukážok pre účely recenzie a kritiky žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukována ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-8109-445-3

Obsah

Úvod	VII
Poznámka k spôsobu vyjadrovania sa	IX
1 Odpustenie: Ideál a skutočnosť	1
<i>Sila odpustiť spočíva v hneve</i>	3
<i>Ospravedlnenie je potrebné, lebo chýba vzťah</i>	4
<i>Všade okolo vás sú zrkadlá</i>	10
<i>Keď je celý svet šialený, pomôže iba ostražitosť</i>	13
<i>Najväčšia zdvorilosť je bez formalít</i>	16
<i>Dokonalá múdrosť sa neplánuje</i>	20
<i>Dokonalá úprimnosť nedáva žiadne záruky</i>	23
2 Vina, hriech a pokánie	27
<i>Ani Ganga, ani Boh vám nemôžu odpustiť</i>	31
<i>Nič neočisťuje tak ako ľútosť</i>	33
<i>Začnite od seba</i>	49
<i>Buďte vďační všetkým</i>	54
3 Už nie mnohí, ale jeden	61
<i>Rodič – dospelý – dieťa</i>	62
<i>Dieťa hovorí: „Užívaj si“</i>	63
<i>Rodičovská kontrola</i>	64
<i>Trojuholník vo vás</i>	65
<i>Pohybujte sa v úplnom strede</i>	68
<i>Pohľad späť, pohľad dovnútra</i>	70

4 Tao zanechávania	77
<i>Muž, ktorý stratil pamäť</i>	78
<i>Bez svojej osobnej mysle</i>	82
<i>Zábudlivosť</i>	85
<i>Duchaprítomnosť</i>	87
<i>Stať sa opäť dieťaťom</i>	89
<i>Nemysli na zajtrajšok</i>	92
<i>Zdravý a celistvý</i>	94
<i>Odmena a trest</i>	97
5 Kto prvý hodí kameňom	105
<i>Nechajte minulosť minulosťou</i>	106
<i>Vedomie je vaše, svedomie je vypožičané</i>	108
<i>Zbožnosť znamená synchronicitu, morálka je kauzálna</i>	111
<i>Buďte morálni, ale nie moralisti</i>	114
<i>Olivová hora je vo vás</i>	116
<i>„Chlapci zostanú chlapcami“</i>	121
<i>Usvedčení vlastným svedomím</i>	127
6 Každodenné odpúšťanie: Odpovede na otázky	133
<i>Si za trest smrti?</i>	133
<i>Čo je to zákon karmy?</i>	134
<i>Ježiš povedal, že jeho obeť na kríži je za vykúpenie sveta od ľudských hriechov. Mohol by si sa k tomu, prosím, vyjadriť?</i>	137
<i>Moji židovskí rodičia nie sú spokojní s rozhodnutiami, ktoré som vo svojom živote urobil. Čo mám robiť?</i>	145
Postskriptum	157
Viac informácií	159
O autorovi	160
O meditačnom stredisku	162

Úvod

Ked' sa v Oshových príhovoroch objaví slovo odpustenie alebo téma odpustenia, zvyčajne je to vedľajší produkt vášho uvedomovania si, „že vám to uberá priestor“, uvedomujete si, že keď sa držíte pocitov zranenia alebo fantázií o pomste, ubližujete tým len sebe a nikomu inému. Odpustenie nie je slovo, ktoré Osho používa často. Na tej najjednoduchšej úrovni – kde vôbec nejde o toto slovo – je odpustenie to, čo sa stane, keď pustíme (alebo niekedy spracujeme) všetko, čo v našom živote neexistuje tu a teraz, a teda nemá význam.

Tu prichádza na rad iné slovo s tým spojené – *lútosť*. Povedzme, že nás niečo „naštartovalo“ a reagujeme: sme nahnevaní. Na niekoho sme slovné zaútočili s úmyslom ublížiť mu, povedali sme veci, ktoré by sme si želali radšej nepovedať. Je to príležitosť pripomenúť si, že našou úlohou – našou prvoradou úlohou – je uvedomiť si to, prijať to, priznať to, prevziať za to zodpovednosť. A ak sme skutočne konali nevedome a nesprávne, zmysluplne to *olútovať*, s plným uvedomením, aby sa to už nestalo.

Ako sa dozvieme na týchto stránkach, na inej úrovni je „odpustenie“ špecificky náboženský prístup k spoločnému problému ľudstva – zvieratá

týmto problémom netrpia. Máme sklon robiť veci, ktoré chceme robiť, napriek faktu, že naši rodičia, naša cirkev, naši učitelia nám povedali, že sú „hriešne“ alebo „zlé“. Preto potrebujeme odpustenie, pretože sme to urobili aj tak. V židovsko-kresťanskom kontexte trávime veľa času modlitbou, aby nás Boh oslobodil od zlého, neuviedol nás do pokušenia a odpustil nám naše viny. Odpustenie je predpokladom toho, aby sme boli šťastní alebo spasení.

Na Východe sa o väčšinu z toho postará myšlienka „karmy“. Peklo, v ktorom žijeme teraz, je prirodzený následok našich zlých skutkov v minulosti. Šťastie, ktoré prežívame teraz, bohatstvo alebo dobrá povest', sú našou odmenou za dobré správanie v minulosti. A navyše, tam, kde nám kresťanstvo dáva iba jeden život na to, aby sme to všetko vyriešili, východné náboženstvá nám dávajú veľa životov. „Odpustenie“ je malá časť karmickej drámy, na ktorej sa tu všetci zúčastňujeme. Môžeme si dopriať čas; nečaká nás na obzore žiadny „súdny deň“, keď by sme mali poslednú šancu alebo boli navždy stratení.

V tejto knihe Osho rozoberá všetky nuansy, preskúmava všetky korene a vrhá svetlo na všetky miesta, kde sa východné a západné prístupy k myšlienke odpustenia – a s tým súvisiace predstavy o hriechu a vine, hanbe a pokání a o ich minulých, súčasných a budúcich následkoch – stretávajú.

– Sarito Carol Neimen,
autorka kompilácie a redaktorka
Nadácia Osho International Foundation

Poznámka k spôsobu vyjadrovania sa

Oshove publikované knihy nie sú „napísané“, ale ide skôr o záznamy jeho každodenných príhovorov. V týchto príhovoroch hovorí bez prípravy a bez poznámok, okrem príbehov alebo úryvkov z posvätných textov, ku ktorým ho požiadali, aby sa k nim vyjadril, otázok, na ktoré bude odpovedať, alebo vtipov či príbehov v písomnej podobe, ktoré použil na vysvetlenie nejakého zmyslu. Trval tiež na tom, aby si tlačené knihy zachovali túto povahu jeho prejavu.

Zámená: Keď počujete Osha hovoriť, je poslucháčovi celkom jasné, že ak hovorí o „človeku“, myslí tým „ľudské bytosti“. Používa bežne zámeno „on“, pretože je to pohodlný a plynulý spôsob vyjadrovania sa. V žiadnom prípade to neznamená, že tým odmieta používať alebo ignoruje zámená „ona“ (alebo „ony“ či „oni“).

Oshov jedinečný pohľad je dobré mať na pamäti:

*Meditujúci nie je ani muž, ani žena,
pretože meditácia nemá nič spoločné s vaším telom;
nemá nič spoločné ani s vašou myslou.
V meditácii ste jednoducho a čisto vedomím.
A vedomie nie je ani mužské, ani ženské.*

Odpustenie: Ideál a skutočnosť

O láske hovoríme už tisíce rokov, ale kde je láska v našom živote? Hovoríme o odpustení a službe ľudstvu, ale kde je to odpustenie a kde je služba ľudstvu? A naša služba ľudstvu a naše odpustenie slúžia našim najhlbším vlastným záujmom. Nieкто chce dosiahnuť oslobodenie alebo ísť do neba – preto odpúšťa a prispieva na charitu. Ale je to naozaj odpustenie a dobročinnosť alebo je to iba obchod? Nieкто chce nájsť svoju dušu, preto slúži chudobným. Ale je to naozaj služba chudobným, alebo si iba robíte z chudobného človeka nástroj pre svoje vlastné záujmy?

Všetka tá sociálna služba, všetka tá charita, všetko to odpúšťanie a všetky tie nezmysly o nenásilí skrývajú skutočnú osobu, ktorá je v našom vnútri. A v nás existuje iba tá osoba – iba tá je skutočná. Ak sa vôbec niečo má stať, musí sa to stať prostredníctvom tejto osoby. Akákoľvek revolúcia v živote, akákoľvek zmena v živote – všetko, čo sa má stať – sa musí stať prostredníctvom tejto skutočnej ľudskej bytosti. Musí sa to stať prostredníctvom tej skutočnej osoby, ktorou som, a ktorou ste vy. Nič sa nestane prostredníctvom nejakých ideálov.

My sa však ukrývame v ideáloch. Zlý človek v snahe stať sa dobrým môže zabudnúť, že je zlý – chce zabudnúť, že je zlý. Tak sa všetci takíto ľudia držia správnych ideálov. Ak niekto hovorí o veľkých ideáloch,

*Musí sa to stať
prostredníctvom tej
skutočnej osoby, ktorou
som a ktorou ste vy. Nič sa
nestane prostredníctvom
nejakých ideálov.*

potom vedzte, že v jeho vnútri nájdete zlého človeka. Ak v ňom nie je zlý človek, potom jednoducho nemôže hovoriť o „veľkých ideáloch“ – pretože potom on sám bude dobrý! O čom teda treba hovoriť? Kde sa potom vynára otázka veľkých ideálov?

„Veľký ideál“ je trik zlého človeka, ktorý je v nás skrytý, a je to veľmi rafinovaný trik, ktorým sa hájime. V snahe stať sa dobrým zabudneme na to zlé. Ale kým je zlo v nás prítomné, môže sa niekto stať dobrým? Môžeme sa o to pokúsiť mnohými spôsobmi, ale nech urobíme čokoľvek, ten zlý človek zvnútra sa opäť vráti.

Toto je realita všade okolo nás, ale možno ste stratili schopnosť ju vidieť. Zlý človek je skrytý vo vašom vnútri, a je plný násilia a nenávisťi. Čokoľvek urobíte, akokoľvek cnostný čin, pretože tam ten zlý človek je, tak za vašim cnostným činom bude podvod. Za tým činom je realita celkom iná. Je možné, že to navonok nie je vidieť; možno to iní nevidia, ale vy to dokážete vidieť.

A ak to dokážete vidieť, môžete sa vydať na cestu k získaniu zdravej mysle; môžete sa vydať na cestu k zdravému bytiu. Najskôr je teda potrebné urobiť prvý krok na tejto ceste, prvý krok smerom k získaniu zdravej mysle, zdravého vedomia.

Najdôležitejšie je vidieť pravdu o sebe *ako fakt*, a nie ako váš ideál. Aký je váš súčasný stav? Nie vaša ideológia, nie to, čomu veríte, ale to, čím ste. Aká je vaša realita?

Ak ste pripravení to vedieť – a iba vtedy –, potom môžete zo svojej mysle vypustiť túto nezmyselnú myšlienku: myšlienku, že sa môžete zmeniť, že sa môžete zmeniť tým, že máte ideály a budete bojovať o to, aby boli čo najvyššie. Ideál nikdy nikoho nezmenil. Navonok sa môže zdať, že sa niekto zmenil, ale vo vnútri to bude stále tá istá osoba.

Ideál nikdy nikoho nezmenil. Navonok sa môže zdať, že sa niekto zmenil, ale vo vnútri bude stále tá istá osoba.

Sila odpustiť spočíva v hneve

Celé ľudstvo sa stalo schizofrenickým. Mysel človeka sa rozpoltila na časti, na fragmenty, a má to svoju príčinu: predpokladali sme, že celistvosť života pozostáva z častí, a všetky časti sme obrátili proti sebe. Človek je jeden celok, ale my sme si v sebe vytvorili časti a tiež sme sa rozhodli, že všetky časti sú navzájom v rozpore. Urobili sme to vo všetkých oblastiach. Hovoríme ľuďom: „Nehnevajte sa, odpúšťajte“ – bez toho, aby sme si uvedomili, že rozdiel medzi hnevom a odpustením je opäť iba otázkou miery.

Tak ako pri chlade a teple, pri detstve a starobe... môžeme povedať, že hnev, zredukovaný na najnižšiu úroveň, je odpustením – neexistuje medzi nimi žiadna dichotómia. Ale všetky odveké ľudské pravidlá nás učia: „Zbavte sa hnevu a odpúšťajte.“ Akoby hnev a odpustenie boli také protikladné, že môžete zahodiť hnev a zachovať si odpustenie. To môže viesť iba k rozdeleniu ľudí na fragmenty a spôsobí im to problémy.

V živote je všetko prepojené. Ako noty veľkolepej symfónie. Ak niečo vynecháte, ocitnete sa v problémoch. Niekto môže povedať, že čierna farba znamená zlo. Práve preto na svadbách nikto nemôže byť oblečený

v čiernom; čierna je povolená iba pri niekoho smrti. Sú ľudia, ktorí veria, že čierna farba je znakom zla, a sú ľudia, ktorí veria, že biela je znakom čistoty. Symbolicky je v poriadku to takto rozlišovať, ale ak by niekto povedal: „Zbavme sa čiernej farby; odstráňme čiernu farbu z povrchu zeme,“ potom si uvedomte: ak odstránite čiernu, zostane len veľmi málo bielej, pretože belosť bielej farby vynikne v celej svojej ostrosti iba na čiernom pozadí.

Učiteľ píše na čiernu tabuľu bielou kriedou. Pomiatol sa? Prečo nepíše na bielu stenu? Samozrejme, že sa dá písať na bielu stenu, ale písaná potom nebudeme vidieť. Biela je zrejماً vďaka čiernemu pozadiu; čierna v skutočnosti spôsobuje, že biela vynikne. A nezabudnite, že niekto, kto začne byť nepriateľský voči ktorejkoľvek strane duality, spôsobí, že aj protipól sa stane bezvýrazným a vytráca sa.

Ak je niekto proti prejavovaniu hnevu, nebude schopný odpúšťať. Sila odpustenia spočíva v hneve; iba ten, kto sa dokáže hnevať, má silu

*Iba ten, kto sa dokáže
hnevať, má silu odpúšťať.
Čím je hnev zúrivejší, o to
krajšie bude odpustenie.*

odpúšťať. Čím je hnev zúrivejší, o to krajšie bude odpustenie. Sila hnevu sama o sebe dodá lesk aktu odpustenia. Bez hnevu sa odpustenie bude javiť ako nevýrazné, bude úplne bez života, mŕtve.

Ospravedlnenie je potrebné, lebo chýba vzťah

Ak človek na trhu stúpi na nohu cudziemu človeku, zdvorilo sa mu ospravedlní a ponúkne vysvetlenie: „Toto miesto je také preľudnené.“

Ak starší brat stúpi na nohu mladšiemu bratovi, povie: „Prepáč,“ a tým to končí.

Ak rodič stúpi na nohu svojmu dieťaťu, nepovie vôbec nič.

Najväčšia zdvorilosť nepotrebuje žiadnu formálnosť. Dokonalé správanie nepozná obavy.

Dokonalá múdrosť sa neplánuje. Dokonalá láska sa nepredvádza. Dokonalá úprimnosť nedáva žiadne záruky.

– Čuang-c'

Ospravedlnenie je potrebné, pretože chýba vzťah. Ten druhý je cudzí: vysvetlenie je potrebné, pretože chýba láska.

Ak je prítomná láska, potom nie je potrebné žiadne vysvetlenie: ten druhý to pochopí. Ak tam je láska, nie je potrebné ospravedlnenie: ten druhý to pochopí. Láska vždy rozumie, preto neexistuje vyššia morálka, ako je láska – ani nemôže existovať.

Láska je najvyšším zákonom – ale ak chýba, tak je potrebná náhrada. Šliapnutie na nohu cudziemu človeku na trhovisku vyžaduje ospravedlnenie – a tiež vysvetlenie: „Toto miesto je také preludnené.“

V súvislosti s tým treba pochopiť jednu vec: v západnej kultúre sa dokonca aj manžel ospravedlní; aj manželka ponúkne vysvetlenie. Znamená to, že láska sa vytratila; znamená to, že všetci sa stali cudzincami, že neexistuje domov, že každé miesto sa stalo trhoviskom.

Vo východných kultúrach je nemožné predstaviť si tento stav – ale ľudia zo Západu si myslia, že ľudia z Východu sú hrubí. Manžel nikdy nevysvetľuje – nie je to potrebné, pretože nie sme cudzinci a ten druhý to dokáže pochopiť. Keď to ten druhý nechápe, je potrebné sa iba ospravedlniť. A ak to láska nedokáže pochopiť, načo je dobré ospravedlnenie?

Keď sa svet stane domovom, všetky ospravedlnenia zmiznú, všetky vysvetlenia zmiznú. Vysvetlenia podávate preto, lebo nie ste si istí tým druhým. Vysvetlenie je trik, aby ste sa vyhli konfliktu; ospravedlnenie je prostriedok, aby ste sa vyhli konfliktu.

Ale konflikt tu je a vy sa ho bojíte – toto je civilizovaný spôsob, ako vyviaznuť z konfliktu. Stúpili ste niekomu na nohu. Vzhliadnete – a v jeho očiach je násilie; začal byť agresívny; udrie vás. Je potrebné sa ospravedlniť a jeho hnev ospravedlnením ustúpi. Je to trik – nemusíte byť autentický, ak sa chcete ospravedlniť; je to len sociálny nástroj. Funguje to na zmiernenie problémov. Potom poskytnete vysvetlenie, len aby ste povedali: „Nie som za to zodpovedný; miesto je príliš preľudnené. Je to trhovisko; nič sa nedá robiť; muselo sa to stať.“ Vysvetlenie hovorí, že nie ste na vine.

Láska je vždy zodpovedná, či už je miesto preplnené alebo nie, pretože láska je vždy vedomá a pozorná. Nemôžete preniesť zodpovednosť na situáciu: vy ste zodpovední. Pozrite sa na tento jav – ospravedlnenie je prostriedok, rovnako ako lubrikant, aby ste sa vyhli konfliktu. A vysvetlenie je presunutie zodpovednosti na niečo iné. Nepoviete: „Bol som nevedomý, nevnímal som, preto som ti stúpil na nohu.“ Poviete: „To miesto

je také preľudnené!“ Vedomý človek to nemôže urobiť – a ak to budete robiť aj naďalej, nikdy sa nestanete skutočne zbožnými. Pretože skutočná zbožnosť znamená prevziať všetku zodpovednosť, nie vyhýbať sa, nie útek. Čím ste zodpovednejší, tým viac vedomia z toho vyplynú; čím menej sa cítite zodpovední,

*Láska je vždy zodpovedná,
či už je miesto preplnené,
alebo nie je, pretože láska
je vždy vedomá a pozorná.*

*Nemôžete preniesť
zodpovednosť na situáciu:
vy ste zodpovední.*

tým viac budete nevedomí. Kedykoľvek máte pocit, že nie ste zodpovední, uložte sa na spánok.

A to sa stalo – nielen v individuálnych vzťahoch; ale na všetkých úrovniach spoločnosti. Marxizmus hovorí, že spoločnosť je zodpovedná za všetko. Ak je človek chudobný, spoločnosť nesie zodpovednosť. Ak je

človek zlodej, je za to zodpovedná spoločnosť. Vy nie ste zodpovední; žiadny jednotlivec nie je zodpovedný. Marxizmus presúva celú zodpovednosť na spoločnosť; vy nie ste zodpovední.

Pozrite sa na nábožný postoj, ktorý je úplne iný, kvalitatívne odlišný. Zbožný človek sa považuje za zodpovedného: Ak niekto žobre, ak existuje žobrák, ja som zodpovedný. Ten žobrák môže byť na druhom konci sveta, nemusím ho poznať, nemusia sa nám pretnúť cesty, ale ak je niekto žobrák, som zodpovedný. Ak kdekoľvek prebieha vojna – v Izraeli, vo Vietname, kdekoľvek –, viditeľne sa na nej nijako nepodieľam, ale som zodpovedný.

Som tu. Nemôžem preniesť zodpovednosť na spoločnosť.

Čo máte na mysli, keď hovoríte „spoločnosť“? Kde je tá spoločnosť? To je jeden z najväčších únikov. Existujú iba jednotlivci, na spoločnosť nikdy nenarazíte. Nikdy ju nebudete môcť presne identifikovať a povedať: „Toto je spoločnosť.“ Všade existujú jednotlivci a spoločnosť je iba slovo.

Nikdy ju nebudete môcť presne identifikovať a povedať: „Toto je spoločnosť.“ Všade existujú jednotlivci a spoločnosť je iba slovo.

Kde je spoločnosť? Staroveké civilizácie si z nás vystrelili. Hovorili: Boh je zodpovedný, osud je zodpovedný. Teraz ko-

munizmus hrá tú istú hru a hovorí, že spoločnosť je zodpovedná. Ale kde je tá spoločnosť? Boh možno niekde je, ale spoločnosť nenájdete nikde, sú iba jednotlivci. Zbožnosť hovorí: ja som zodpovedný. Nie je potrebné žiadne vysvetlenie, aby sme sa vyhli zodpovednosti.

A pamätajte si ešte jedno: kedykoľvek budete mať pocit, že ste zodpovední za všetko to nepekne – za všetok neporiadok, anarchiu, vojnu, násilie, agresiu –, zrazu budete ostražití. Zodpovednosť preniká do vášho srdca a robí vás vedomými.

Keď si povie: „Toto miesto je príliš preplnené,“ môžete ďalej námesačne kráčať. V skutočnosti šliapnete niekomu na nohu nie preto, že je tu plno, ale preto, že nie ste vedomí. Kráčate ako námesačný, kráčate a spíte. Keď niekomu stúpíte na nohu, zrazu začnete byť vedomí, pretože teraz hrozí nebezpečenstvo. Ospravedlníte sa a povie: „Toto miesto je preplnené!“ Potom znovu upadnete do spánku a začnete sa pohybovať.

Čo sa skutočne stane, keď sa ospravedlníte? Váš spánok sa preruší, kráčali ste vo sne – museli ste snívať, predstavovať si, niečo sa odohrávalo v mysli –, a potom ste na niekoho šliapli. Nie že by tam bolo plno ľudí, vy by ste zakopli, aj keby tam nikto nebol. Keby sa tam nachádzalo iba pár ľudí, aj vtedy by ste na niekoho šliapli. Je to vo vás, je to vaše nevedomie, vaše nevedomé správanie. Budha nemôže zakopnúť, aj keby bol na trhovisku, pretože sa pohybuje s plným vedomím. Nech robí čokoľvek, robí to vedome.

A ak vám stúpi na nohu, znamená to, že to urobil vedome; musí v tom byť nejaký zámer. Môže to byť len preto, aby vám pomohol prebudiť sa – iba preto, aby vás zobudil, by vám mohol stúpiť na nohu. Ale nepovie, že „to miesto je preplnené“; nebude to vôbec vysvetľovať.

Vysvetlenia sú vždy klamlivé. Vyzerajú logicky, ale sú falošné. Vysvetľujete iba vtedy, keď musíte niečo skrývať.

Môžete to sledovať a pozorovať vo svojom vlastnom živote. Toto nie je teória, je to jednoduchý fakt, ktorý zažíva každý z nás – vysvetľujete iba vtedy, keď chcete niečo zakryť. Pravda nepotrebuje žiadne vysvetlenia.

Čím viac klamete, tým viac vysvetlení potrebujete. Existuje veľa posvätných textov, pretože človek veľa klamal; na zakrytie lži sú po-

tom vysvetlenia potrebné. Musíte to vysvetliť, potom to vysvetlenie bude vyžadovať ďalšie vysvetlenie, a tak to ide

*Vysvetľujete iba vtedy,
keď musíte niečo skrývať.*

stále ďalej. Je to nekonečná regresia. A ani pri poslednom vysvetlení nie je nič vysvetlené. Základná lož zostáva lžou – nemôžete premeniť lož na pravdu iba tým, že ju vysvetlíte. Možno si to myslíte, ale vysvetlenia nič nevysvetľujú.

Raz sa prihodilo...

Mulla Nasreddin sa vydal na svoju prvú cestu lietadlom a mal strach, ale nechcel, aby sa to niekto dozvedel. Pri prvej ceste lietadlom sa to stáva každému. Nikto nechce, aby každý vedel, že je to jeho prvá cesta. Chcel sa správať nonšalantne, a tak kráčal veľmi odvážne. Tá predstieraná statočnosť hovorila: „Lietadlom cestujem stále.“ Potom si sadol na svoje miesto a chcel niečo povedať, aby sa upokojil, pretože vždy, keď začnete rozprávať, stanete sa odvážnymi; keď rozprávate, máte menší strach. Nasreddin sa teda prihovril cestujúcemu vedľa. Pozrel sa z okna a povedal: „Pozrite, aká výška! Ľudia vyzerajú ako mravce.“

Druhý muž odvetil: „Ešte sme nevzlietli. To sú mravce.“

Vysvetlenia nemôžu nič skryť. Je to skôr naopak, prezradia vás. Ak sa dokážete pozerieť, ak máte oči, každé vysvetlenie je priehľadné. Bolo by lepšie, keby bol Nasreddin mlčal. Ale neskúšajte mlčať, aby ste niečo vysvetlili – ak tým chcete niečo vysvetliť, nebude z toho nijaký úžitok. Vaše mlčanie bude veľavravné.

Je lepšie nebyť klamárom; potom nemusíte nič vysvetľovať. Lepšie je byť pravdovravný – najľahšie je byť úprimný a autentický. Ak máte strach, je lepšie povedať: „Mám strach,“ a keď prijmete túto skutočnosť, váš strach sa vytratí.

Keď sa s niečím zmierime, je to taký malý zázrak. Keď prijmete to, že sa bojíte, keď poviete: „Toto je moja prvá cesta,“ zrazu pocítite, ako prichádza zmena.

Ten základný pocit strachu nie je strach. Základný strach je strach zo strachu: „Nikto by nemal vedieť, že sa bojím. Nikto by nemal vedieť, že som zbabelý.“ Ale v novej situácii je každý zbabelec – a byť odvážny v novej

Ten základný pocit strachu nie je strach. Základný strach je strach zo strachu: „Nikto by nemal vedieť, že sa bojím. Nikto by nemal vedieť, že som zbabelý.“

situácii by bolo hlúpe! Byť zbabelý znamená len to, že situácia je úplne nová, že vaša myseľ nedokáže poskytnúť žiadne odpovede; minulosť vám nemôže dať odpovede, preto sa chvejete. Ale to je dobre! Prečo sa snažiť dostať odpoveď z mysle? Chvejte sa a dovoľte, aby odpoveď prišla z vášho prítomného vedomia.

Ste vnímaví, to je všetko – nepotláčajte túto citlivosť vysvetľovaním.

Nabudúce, keď začnete niečo vysvetľovať, buďte ostražitý: Čo to robíte? Snažíte sa niečo skryť? Snažíte sa niečoho zbaviť vysvetľovaním? Nič také vám nepomôže.

Všade okolo vás sú zrkadlá

Muž, ktorý nedávno zbohatol, šiel na pláž, na tú najdrahšiu, najnákladnejšiu, najexkluzívnejšiu, a šialene utrúcal, len aby zapôsobil na ľudí okolo seba. Na druhý deň sa pri plávaní topila jeho žena. Vyniesli ju na breh; zhromaždil sa dav ľudí, a on sa spýtal: „Čo to robíte?“

Jeden muž odvetil: „Ideme dať tvojej žene umelé dýchanie.“

Muž na to povedal: „Nič také, dajte jej skutočné. Môžem to zaplatiť.“

Čokoľvek urobíte, čokoľvek neurobíte – čokoľvek poviete, čokoľvek nepoviete, všetko vás prezrádza. Všade okolo vás sú zrkadlá. Každý človek je zrkadlom; každá situácia je zrkadlom – koho si myslíte, že oklamete?

A ak sa klamanie stane zvykom, nakoniec budete klamať samého seba a nikoho iného. Je to váš život, ktorým mrháte, keď klamete.

Čuang-c' hovorí: „Vysvetlenia ukazujú, že nie si úprimný, nie si autentický.“

Dvaja bratia – ak je vzťah intímnejší, ten druhý nie je cudzí, potom nie je potrebné žiadne vysvetlenie. Brat jednoducho povie „prepáč“; prijíma vinu. Hovorí: „Bol som nevedomý.“ Nepresúva zodpovednosť na niekoho iného: prijíma ju a to je všetko. Majú bližší vzťah.

Ak rodič stúpi na nohu svojmu dieťaťu, nepovie vôbec nič.

Nie je to potrebné; vzťah je ešte užší, ešte dôvernejší. Je tam láska a tá láska stačí. Žiadna náhrada nie je potrebná, žiadne vysvetlenie, žiadne ospravedlnenie.

Najväčšia zdvorilosť nevyžaduje formality. Dokonalé správanie nepozná obavy.

Dokonalá múdrosť sa neplánuje. Dokonalá láska sa nepredvádza. Dokonalá úprimnosť nedáva žiadne záruky.

Všetky tieto dokonalosti však potrebujú jedno – spontánnu bdelosť; inak vždy budete hrať falošne, vždy budete mať masku. Môžete byť úprimní – ale ak preto musíte vynaložiť nejaké úsilie, potom je táto úprimnosť iba formálna. Môžete byť milujúci – ale ak vaša láska vyžaduje úsilie, ak je vaša láska taká, o akej hovorí Dale Carnegie v knihe *Ako si získavať priateľov a pôsobiť na ľudí*, ak je to tento druh lásky, nemôže byť skutočná. Manipulujete ňou. Potom je aj priateľstvo iba obchod.

Dajte si pozor na takých, ako je Dale Carnegie: sú to nebezpeční ľudia; ničia všetko, čo je skutočné a autentické. Ukazujú vám, ako „si získať priateľov“; učia vás triky, techniky. Robia vás efektívnymi; dávajú vám know-how.

*Dajte si pozor na takých,
ako je Dale Carnegie: sú
to nebezpeční ľudia; ničia
všetko, čo je skutočné
a autentické.*

Ale láska nepozná žiadne know-how; nemôže. Láska nepotrebuje žiadny nácvik. A priateľstvo nie je niečo, čo sa musíte naučiť – naučené priateľstvo nebude priateľstvom, bude to len využívanie. Vykoristujete toho druhého a podvádzate ho; nie ste úprimný; je to obchodný vzťah.

Ale v Amerike sa všetko stalo obchodom – priateľstvo a aj láska. Z kníh Dalea Carnegieho sa predali milióny výtlačkov, v stovkách vydání, výška ich predaja je hneď po Biblii. Nikto nevie, ako byť priateľom; treba sa to naučiť. Skôr či neskôr budú existovať vysoké školy lásky, vzdelávacie kurzy, lekcie, ktoré sa budete môcť naučiť a uplatniť.

Problém je v tom, že ak sa vám to podarí, ste navždy stratení, pretože to skutočne sa vám nikdy neprihodí; dvere sú úplne zatvorené. Len čo sa stanete v niečom efektívnymi, myseľ sa bráni zmene. Mysleľ hovorí, že to je skratka a vy ju dobre poznáte, tak prečo si vybrať inú cestu? Mysleľ je vždy za najmenší odpor.

To je dôvod, prečo múdri ľudia nikdy nie sú schopní milovať. Sú takí inteligentní, že začnú manipulovať. Nepovedia, čo majú na srdci, ale povedia to, čo sa bude páčiť tomu druhému. Pozrú sa na druhú osobu a vedia, čo chce počuť. Nebudú hovoriť zo srdca; iba vytvoria situáciu, v ktorej toho druhého podvedú. Manželia podvádzajú manželky, manželky podvádzajú manželov, priatelia podvádzajú priateľov...

Z celého sveta sa stal iba zástup nepriateľov. Existujú iba dva druhy nepriateľov: tí, ktorých ste neboli schopní oklamať, a tí, ktorých ste oklamali. To je jediný rozdiel. Ako potom môžete vo svojom živote zažiť extázu?

Preto to nie je nejaká znalosť. Autenticitu nemôžete získať tak, že sa ju naučíte v škole. Autenticita príde prostredníctvom vedomia: ak ste vedomí, ak žijete vedome. Pozrite sa na ten rozdiel: žiť vedome znamená žiť otvorene – nič neskrývať, nehrať hry. Byť ostražitý znamená byť zraniteľný, nech sa deje čokoľvek. Prijmite to, ale nikdy nerobte kompromisy;